

COVID-19 käitumissoovitused jaekaubandus- ja toidlustusettevõtetele

- COVID-19 on viirusnakkus, mis levib inimeselt inimesele piisknakkuse kaudu, peamiselt kontaktis nakkusohtliku inimesega, kellel on nakkusele iseloomulikud sümptomid. Viirus võib levida ka saastunud pindade ja mustade käte kaudu, kuid hävineb puhastamisel ja desinfitseerimisel.
- Käesolevate soovituste järgimine aitab tagada ettevõtetes ja seeläbi kogu ühiskonnas tervikuna parema ning tulemuslikuma nakkushaiguse ennetamise ja tõrje.

Siseõhu ja vee kvaliteet

- Tagada, et hoone projektiga ettenähtud mehaaniline sissepuhke-väljatõmbeventilatsioon on töökorras ja sisse lülitatud.
- Juhul, kui eriolukorra väljakuulutamise/tegevuse lõpetamise algusest alates ei ole hoones toimunud joogivee tarbimist või selle tarbimine olulises mahus vähenenud, peab enne joogivee kasutamist puhastama korralikult läbi mittekasutusel olnud torustikud. Selleks avage täielikult kõik kasutuseta olnud kraanid ning laske veel voolata nii kaua, kuni vesi saavutab veevõrgu temperatuuri ning ei muutu enam.
- Hoonetes, kus on pikalt kasutuseta seisnud soojavee boilerid ja soojaveearustussüsteemid, tuleks neis samuti kõik kasutuseta olnud kraanid avada ning loputada. Boilerites seisnud vesi on soovitatav välja lasta, vajadusel puhastada ning kuumutada värsket vett vähemalt 60 kraadini. Tööde teostamisel tuleb olla ettevaatlik, et ennast ja hoones viibijaid kuumaveega mitte põletada.
- Veendumaks, et veekvaliteet vastab nõuetele soovitame teostada ka mikrobioloogiliste näitajate analüüsi. Juhul kui selgub, et veekvaliteet ei vasta nõuetele, soovitame pöörduda hoone omaniku, veekäitleja või muu pädeva asutuse poole, et teostada põhjalikum torustike loputus ja desinfitseerimine. Seejärel teha taas vee mikrobioloogiline analüüs.
- Joogivee süsteemide desinfitseerimiseks kasutatavate kemikaalide ehk biotsiidide osas juhime tähelepanu, et need kuuluvad tooteliiki nr 5. Eestis heaks kiidetud toodetega on võimalik tutvuda [Üleminekuperioodil registreeritud biotsiidid \(XLS\)](#). Biotsiidi valikul tuleb lähtuda sellest nimekirjast ja vajadusel konsulteerida biotsiidi kasutajatoega aadressil bpr@terviseamet.ee. Juhime tähelepanu, et enamus neist on professionaalseks (kutsealaseks ja tööstuslikuks) kasutamiseks. See tähendab, et vastavalt biotsiidiseadusele tohib neid kasutada ainult kutseline kasutaja. Kutseline kasutaja on isik, kellel peavad olema teadmised kutsetegevuses kasutatavate biotsiidide ohtlike omaduste, riskide ohjamise ja kasutustingimuste kohta ning biotsiidi ohutu kasutamise oskused, mis on saadud taseme- või tööalase koolituse käigus, mille kohta on olemas asiakohane tunnistus või tõend.

Pindade, ruumide ja esemete puhtus

- Viia ruumides läbi regulaarne puhastus ja desinfitseerimine tavapäraste meetodite ja vahenditega. Sealjuures mitte unustada tualettruume, ukselehte, elektroonilisi infotahvleid, iseteeninduspulte ja -kassasid, maksetermine, ostukärusid ja -korve, kaalusid jms.
- Terviseameti puhastus ja desinfitseerimise soovitused on leitavad <https://www.terviseamet.ee/et/COVID-19-trukised#JUHENDID>

Töökorraldus

- Vaadata üle olemasolev töökeskkonna riskianalüüs ning võtta kasutusele vajalikud meetmed terviseriski vähendamiseks. Juhised bioloogiliste ohutegurite hindamiseks leiab Tööelu portaalist: [Koroonaviirus kui bioloogiline ohutegur](#).
- Haiged töötajad peavad olema kodus.
- COVID-19 leviku pidurdamise seisukohalt on oluline, et haigestunud töötaja informeeriks tööandjat, et COVID-19 diagnoos leidis kinnitust. Tööandja informeerimine toimub vastavalt töötaja ja tööandja kokkuleppele.
- Võimalusel korraldada töökoht nii, et töötajatel ja klientidel oleks võimalik hoida distantsi (2 m).
- Koosolekute korraldamisel võimalusel tagada osalejatele distantsi hoidmise võimalus (2 m) ja 50% ruumitäitvus.
- Võimalusel korraldada töö ühes vahetuses või vahetuste üleandmine nii, et erinevate vahetuste töötajad üksteisega kokku ei puutuks.
- Võimalusel hajutada töötajatele ette nähtud pauside (sh lõunapausi) aegu nii, et puhkeruumi ei koguneks korraka palju töötajaid.
- E-poe olemasolul soodustage selle kasutamist.
- Ostukampaaniate korraldamisel arvestada, et need ei soodustaks suuri rahvakogunemisi.
- Võimalusel tootetutvustusi (toit ja suure ristsaastumishuga kosmeetika nt huulepulgad, ripsmetuššid; ristsaastumine on toidu jt toidu/toodete saastumine mikroobidega õhu, inimeste, teiste toitude, töövahendite või -pindade kaudu) korraldades tagada nii toote tutvustajale kui ka klientidele kätehügieeni võimalused ja soodustage distantsi hoidmist.



Toidu müügiks pakkumine ja toitlustus

- Järgige tavapäraseid toidukäitlemise nõudeid.
- Hoidke toidu- ja joogi kaasamüügiks ja kohapeal tarbimiseks kasutatavaid pakendeid ja söögiriistu viisil, mis aitab vältida nende võimalikku saastumist.
- Serveerige leib, sai ja söögiriistad anumates, mida on võimalik regulaarselt puhastada.
- Võimalusel toidu degusteerimist pakkudes tagage nii toidu pakkujale kui ka klientidele kätehügieeni võimalused ja soodustage distantsihoidmist.
- Puhastage regulaarselt kõiki toiduga kokkupuutuvaid ning sagedasti katsutavaid pindu ja esemeid (sh menüüd, maitseainete ja –kastmete anumaid, leiva- ja saiakorv, müügilette jm).

Kliendid

- Tagada, et ettevõtte ruumides hoitakse distantsi (2m). Selle soodustamiseks vastavad märgid kassade juures, vajadusel ka suulise meeldetuletusega.
- Tagada klientidele võimalused käte pesuks, selle võimaluse puudumisel desinfitseerimiseks.
- Asetada käte antiseptilised vahendid klientide liikumisteede nähtavasse kohta, muuhulgas sisenemise ja väljumise kohta.
- Varustada käte pesemise ja antiseptika punktid vastavate juhenditega.
- Varustada WC-d piisaval hulgal seebi ja ühekordsete kätekuivatuspaberiga. Nakkusohutuse seisukohalt on eelistatum kuivatada käsi ühekordse kuivatuspaberi, mitte kätekuivatiga.

Töötajad

- Minimeerida töötajate ja klientide vahel lähikontakte*.
- Minimeerige riskirühmadesse kuuluvate töötajate (eelkõige vanemaelised ja krooniliste haiguste ja immuunpuudulikkusega inimesed) kokkupuudet klientidega.
- Tagada töötajatele regulaarne kätepesu võimalus. Kätepesemisel järgida juhist: https://www.terviseamet.ee/sites/default/files/Nakkushaigused/Juhendid/kuidas_pesta_kasi_0.pdf
- Kui kätepesu ei ole võimalik, desinfitseerige käsi minimaalselt 70% etanoolipõhise käte antiseptikumiga. Nähtavalt määratud käed tuleb kindlasti pesta.
- Vastavalt töökeskkonna riskianalüüsi tulemustele väljastada vastavalt tööiseloome vajaminevad ühis- ja isikukaitsevahendid ning viia läbi koolitus, kuidas neid korrektselt ja ohutult kasutada.
- Tööriided pesta regulaarselt vastavalt ettevõtte tavakorraldusele. Haigestunud töötaja riided tuleb pesta koheselt.
- Riideid ja teisi töö kasutatavaid vahendeid võimalusel mitte koju viida.
- Soovitused iluteenuste osutajatele asuvad: <https://www.terviseamet.ee/et/COVID-19-trukised#JUHENDID>

Kui töötaja haigestub respiratoorsesse haigusse (palavik, köha, nõrkus jm sümptomid)

1. Töövälisel ajal (mitte töökohal olles):

- Töötaja peab jääma koju ja võtma ühendust perearstiga, kes langetab otsuse COVID-19 diagnoosi, testimise vajaduse ja töövõimetuslehe (TVL) osas.
- Kolleegid, kes pole töötajaga sümptomaatilisel perioodil või kuni kaks päeva enne seda kokku puutunud, võivad jätkata töөлkäimist, kuid jälgima 14 päeva jooksul tähelepanelikult oma tervist. Sümptomite ilmnemisel tuleb jääda neil koju ja võtta ühendust oma perearstiga.
- Haigestunud töötaja võib tööle naasta 14 päeva möödudes pärast sümptomite teket tingimusel, et tal ei esine respiratoorseid sümptomeid ega palavikku. Lõpliku otsuse teeb perearst. Kui töötaja haigusleht on arsti poolt lõpetatud, siis töötaja võib naasta tööle ja tööandjal ei ole õigust nõuda töötajalt täiendavat testi.



2. Töötajal (töökohal olles):

- Haigestunud töötaja peab koheselt koju minema. Töötaja võib tööle naasta 14 päeva möödudes tingimusel, et ta on täielikult terve – st ei esine respiratoorseid sümptomeid ega palavikku.
- Haigestunud töötaja peab võtma ühendust oma perearstiga. Perearst hindab COVID-19 võimalikkust sümptomite, epidemioloogilise seose või laboratoorse testimise alusel (laboratoorse testimise vajaduse üle otsustab perearst).
- COVID-19 leviku pidurdamise seisukohalt on oluline, et haigestunud töötaja informeeriks tööandjat, et COVID-19 diagnoos leidis kinnitust. Tööandja informeerimine toimub vastavalt töötaja ja tööandja kokkuleppele.
- Tööandja olles informeeritud töötaja COVID-19 diagnoosist, teeb koostööd TA regionaalosakonnaga.
- Viirusega potentsiaalselt saastunud ruumid tuleb kõrvalistele isikutele sulgeda ning viia neis läbi korralik pesu, desinfitseerimine ning tuulutamine.
- Terviseameti puhastus- ja desinfitseerimissoovitused leiata siit: <https://www.terviseamet.ee/et/COVID-19-trukised#JUHENDID>
- COVID-19 diagnoosi kinnitumisel peab töökohal selgitama välja inimesed, kes olid haigestunud töötajaga sümptomaatilisel perioodil või kuni kaks päeva enne seda lähikontaktis*. Tööandja teeb lähikontaktsete välja selgitamiseks koostööd TA regionaalosakonnaga.
- Lähikontaktid peavad jääma koju 14 päevaks ning jälgima hoolikalt oma tervist. Ülejäänud töötajad võivad jätkata oma igapäevast töörutiini, kuid peaksid hoolikamalt jälgima oma tervist.
- Kui haigestunud töötaja COVID-19 diagnoos ei leidnud kinnitust, võivad teised töötajad jätkata tööd, kuid kindlasti jälgima 14 päeva jooksul oma tervist.

Käsi tuleb pesta:

- enne töö alustamist;
- enne kuumtöödeldud või valmistoidu käitlemist;
- pärast kuumtöötlemata toidu käitlemist või valmistamist;
- pärast jäätmete käitlemist;
- pärast koristamist;
- pärast tualeti kasutamist;
- pärast nina nuuskamist, aevastamist või köhimist;
- pärast söömist, joomist või suitsetamist;
- pärast raha käsitlemist.

*Lähikontakt on:

- otsene füüsiline kontakt COVID-19 haigega (nt kätlemine);
- otsene kontakt COVID-19 haige hingamisteede sekreediga ilma kaitsevahendeid kasutamata (nt on peale köhitud);
- koos viibimine COVID-19 haigega vähemalt 15 minutit ja kuni 2 meetri kaugusel

Juhendeid ja soovitusi leiata:

[Terviseameti koroonaviiruse haigus COVID-19 trükised ja juhendmaterjalid](#)

[Veterinaar- ja Toiduameti soovitused toidukäitlejatele seoses koroonaviirusega](#)

[Tööinspektsiooni soovitused tööandjale ja töötajale](#)

